

фундаментални понятия и главни социални ценности. Кръвните връзки се заличават относително бързо извън контекста на съжителството и биват относително стабилно заменени от стъпаловидните отношения при серийната моногамия. Поради тази причина, домакинството, деногирано чрез синтагмите „*аменде саворе*”¹⁰⁴ и „*амаре мануша*”¹⁰⁵ много по-точно отразява свойствата на основната ромска социална единица – гъвкаво формиране, осигуряващо биологичното възпроизводството на групата, нейната прехрана и подслон. Дистанцията между различните групи не се дължи на табута или ритуални забрани за чистота, а на разлики в езика, икономическите стратегии и местожителството, поддържани чрез ендогамни брачни мрежи. Бракът бива легитимиран чрез купуване, сексуален акт или официално споразумение между родителите на младоженците. Различните видове легитимация, икономическите стратегии и вида на местожителството оформят дванадесет типа нуклеарни семейства, което оказва влияние както върху индивидуалната, така и върху груповата идентичност и възможностите за нейната промяна. Разпадането на идентичността при някои групи се дължи от една страна на нестабилната семейна структура, а от друга страна и на процеса на двойна социална аномия, с който могат да се характеризират нисшите слоеве в ромската социална стратификация. В този план на мисли и тезата за „циганизация” на българското общество е некоректна. Тя неправилно конотира етническа принадлежност там, където са на лице характерните белези на долна класа и може да се наблюдава типична модерна култура на бедността.

Да се определи ромската култура като култура на бедността обаче също не би било правилно. Това е процес, който засяга по-скоро градските гета в райони извън регулация и в по-малка степен селата. Анонимността, която градът осигурява, отсъства в селския контекст. Това позволи на екипа ни, в процесите на интервюиране и пряко наблюдение да открие същинската характеристика на ромският културен модел. Както бе казано по-горе, това не е любовта към децата или привързаността към семейството и рода, не е бедността, нито наличието на кастова система. Това, което всъщност пронизва и трите ромски културни модела, очертани съгласно предварителните ми изследователски хипотези е понятието *ладжаво* – „срам”. Срамът е основният пазител на рудиментите от традиционната култура, но същевременно и основният двигател на промените в ромското общество. Съгласно теренния материал, няма нищо по-страшно за един индивид от *те ачшес ладжаке* – „да останеш засрамен”. За детето това означава да прояви неуважение към възрастните хора в своето домакинство; за момчето – да не бъде девствена в първата си брачна нощ; за момчето –

¹⁰⁴ букв. „всички у нас”

¹⁰⁵ букв. „нашите хора”